

Adviescommissie Omgevingskwaliteit

Datum: 21 mei 2025

Tijd: 9.00u tot 12.15u

Locatie: Gemeentehuis (vergaderruimte 0.03)

Aanwezig: Hilbrand Rozema, Arjan van der Laan, Marc Nolden, Bert Beentjes, Giel Sengers (Gelders Genootschap), Lotte Schuitemaker (Gelders Genootschap) en Yvonne de Ruiter (gemeente Nijkerk)

Afwezig: Marieke van Rooten en Lucas Reijmer

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 9.00 uur en heet iedereen welkom. De voorzitter vertrekt halverwege de vergadering en het voorzitterschap wordt vervolgens overgenomen door Bert Beentjes. De agenda wordt vastgesteld.

2. Ingekomen stukken

Er zijn geen ingekomen stukken.

3. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

4. Kennismaking burgemeester

Bezoeker: Tinet de Jonge – Ruitenbeek

Er wordt kennis gemaakt met burgemeester Tinet de Jonge – Ruitenbeek en er volgt een voorstelronde.

De burgemeester vraagt voorbeelden op welke manier het advies van de AOK significant van waarde is geweest voor het uiteindelijke resultaat. De voorzitter wijst op onder meer de realisatie van de reclamepaal in de nabijheid van de McDonalds op de Smitspol te Nijkerk. Er waren plannen voor een veel grote reclame-uiting. Binnen de aanwezige kaders kon het object dusdanig worden verkleind dat het voor alle belanghebbenden goed uitpakte. Voorts wordt gewezen op de Landschapvisie voor de kleine kern Appel, waar de commissie een vooral toetsende rol had. Het lukt de AOK ook steeds beter tijdig bij gebiedsontwikkelingstrajecten betrokken te zijn. De commissie mag in een vroeg stadium aanhaken en meedenken over oplossingsrichtingen.

De burgemeester vraagt of het een vereiste is dat de AOK een verdere ontwikkelslag maakt om nog beter beslagen ten ijs te komen. De voorzitter antwoordt dat dit geen wet van Meden en Perzen is,

maar het is wel wenselijk dat het adviesrecht en de invloed van de AOK in gangbare processen wordt ingebed, zoals onder meer bij de gebiedsontwikkeling Luxool en Slichtenhorst en de oostelijke ontsluiting van Nijkerk. De AOK wenst derhalve tijdig te worden meegenomen in de ontwikkelprocessen. Het zou handig zijn wanneer een agenda wordt opgesteld met daarin de stedenbouwkundige opgaven die eraan zitten te komen (inzicht geven van de stip aan de horizon). Ofschoon er binnen de eigen kring voldoende expertise aan tafel is om een afdoende oordeel te kunnen vormen, zou het wellicht te overwegen zijn om een stadsbouwmeester of professionele deskundige aan te stellen die een overall visie ontwikkelt voor de gemeente Nijkerk.

De burgemeester vraagt of er ook wordt gekeken naar leefbaarheid. Antwoord: Ja, de schaal van een plan is niet doorslaggevend maar de schaal van de impact. Ook ecologie wordt hierin meegenomen. Overigens is de gemeente Nijkerk een gemeente die veel te bieden heeft en een varia aan landschappen herbergt: bos, heide en veenontginning. Het is een beetje Nederland in het klein. Tot slot wordt opgemerkt dat de commissie soms ook ongevraagde adviezen aanlevert, zoals onlangs over de cultuurhistorische waarde van De Oude Rijn.

5. Windmolens

Bezoeker: Nicole Weijers (projectleider gemeente Nijkerk)

De commissie wordt bijgepraat over de stand van zaken omtrent het realiseren van locaties voor de opwek van windenergie in de gemeente Nijkerk. Het onderwerp is eerder ook al behandeld in de Nijkerkse gemeenteraad. De doelstelling is om energieneutraal te zijn in het jaar 2030. Dit kan worden bereikt door in Nijkerk twee windtribunes (0,038 TWh wind = 38,000 MWh) te realiseren en 40 hectare zonnenvelden. In de Routekaart Nijkerk energieneutraal 2050 moet zelfs rekening worden gehouden met in totaal acht windturbines en 184 hectare zonnenvelden. De NRD is in januari 2024 behandeld in de gemeenteraad. Dit is het plan van aanpak voor de lokale MER. Er volgde een amendement van de raad om onder meer een klankbordgroep te betrekken bij de NRD. In februari 2024 zijn de eerste resultaten besproken van de regionale uitwerking PlanMER windenergie Gelderland. In april 2024 volgde het advies van de NP RES: De provinciale PlanMer met regionale verdiepingen beschikte over onvoldoende kwaliteit en bood onvoldoende detailniveau voor herijking van de RES. In september 2024 is adviesbureau Bosch en Van Rijn gevraagd om lokale consequenties van de concept nieuwe nomen voor windenergie in Nijkerk in beeld te brengen. Op 20 januari 2025 kwam het ontwerp PlanMer ter inzage met regionale aanvulling. Het PlanMER bevat veel nuttige en belangrijke milieu-informatie. Er ligt nog geen besluit voor van de provincie. De stapeling van effecten (zon/wind) is niet in beeld gebracht. De kansenkaart wordt getoond met mogelijke locaties voor een windturbine.

Er is een studie gaande naar drie windturbintypes met de volgende hoogten: 160, 140 en 100 meter ashoogte. Uit die studie blijkt dat de locaties voor het plaatsen van windturbines beperkt zijn. Voorts blijkt uit nieuwe landelijke normen dat niet geluid, maar hoogte bij grote turbines meer maatgevend wordt door de afstandsnorm. De normering van de slagschaduw is goed inpasbaar.

Vragen:

Wat is het verschil tussen grens en standaardwaarde? Antwoord: De standaardwaarde is doorgaans de toe te passen norm. Bij de grenswaarde mag je er (gemotiveerd) naar toe bewegen.

Zijn de normen mede aangescherpt vanwege de natuurbelangen? Antwoord: Nee de normen zijn vooral aangescherpt i.v.m. leefbaarheid/gezondheid.

Dreigt ook in Nijkerk de bouwopgave te worden gefrustreerd als gevolg van netcongestie? En hoe lang kunnen we nog bouwen? Antwoord: Er zijn nog circa 1.000 aansluitingen op het stroomnetwerk te vergeven. Daarna worden aanvragers op een wachtlijst geplaatst. De toevoeging van energie-opwek middels een combinatie van windturbines en zonnepanelen, alsmede de aanleg van een onderstation, kan een bijdrage betekenen om in de toekomst energievoorzieningen te kunnen blijven aanbieden.

Zijn er op lokaal niveau partijen die het beheer en exploitatie van lokaal opgewekte energie onder hun hoede kunnen nemen? Antwoord: Het is een uitdrukkelijke wens dat minstens 51% van de zelf opgewekte energie voor lokaal gebruik wordt ingezet. Inmiddels is ook een windcoöperatie opgericht per 2 mei 2024, die een samenwerking kent met de Windvogel en inmiddels 100 leden heeft.

Een aantal kilometer verderop in Flevoland zijn reeds tal van windturbines geplaatst. In hoeverre wordt een regionale scoop verkend? Het is zinvol om dat te verkennen. De gemeente Nijkerk is vast niet de enige gemeente die aan het brainstormen is over toekomstige energie-opwek. Antwoord: Bij voorkeur wordt over dit onderwerp samengewerkt, maar de praktijk leert dat het binnen de Foodvalley lastig zoeken is naar geschikte locaties. Toch is het nodig dat stroom op plekken wordt opgewekt, daar waar het urgent nodig is. Bij voorkeur is iedere gemeente zelfvoorzienend.

Advies:

De commissie zegt dank voor de toelichting van mevrouw Weijers. In een volgende vergadering zal zij hierover brainstormen en waar mogelijk een advies uitbrengen. De commissie wenst ook in de toekomst van actuele ontwikkelingen op de hoogte te worden gehouden. Het lijkt daarbij wenselijk dat de commissie een zo compleet mogelijk beeld krijgt voorgeschiedeld.

6. Visie Landgoed Appel

Bezoekers: Wim Bomhof, Liedewij Haver Droeze (adviesbureau Haver Droeze) en Daan van Beuningen (eigenaar)

Het landgoed Appel is in twee fases aangekocht door de familie Van Beuningen. Daarop is een visie opgesteld 'Groen op Appel'. De visie op Landgoed Appel en de principe van het koepelplan zijn geactualiseerd en de gemeente kan binnenkort nieuwe plannen tegemoet zien die voortvloeien uit de visie. De herziene visie richt zich op:

- Versterken van het cultuurlandschap van Appel door herstel van historische laanstructuren, herbouw van het in de 19e eeuw afgebroken huis Kemna en het inzetten op kansen voor natuur, landschap en recreatie. Het nieuw te bouwen huis Kemna zal ruimte moeten bieden aan 1 of 2 woonappartementen. Verder worden de laanstructuren hersteld
- Ontwikkeling naar een economisch gezonde, extensieve en natuur-inclusieve landbouw. Er zal één hoeve overblijven met de functie landbouw. Alle landbouwgronden op het landgoed zullen in de loop van de tijd ten goede komen aan die ene hoeve. De andere hoeven zullen een meer recreatief-agrarische bestemming krijgen, zoals een kinderboerderij, landwinkel etc. Het moet leiden tot een economisch gezonde extensieve en natuur inclusieve landbouw en versterking van het cultuurlandschap.
- Herstel en uitbouwen van de natuurwaarden en historische landschapselementen op Appel. Er zijn meerdere rijksmonumenten of rijksmonumentale elementen aanwezig op het landgoed.

Vragen:

Zijn de wegen ook in eigendom van de landgoedeigenaren? Antwoord: Een groot deel is van de gemeente. Het merendeel van de onverharde wegen is van de landgoedeigenaren.

Is het verkeersluw maken van de wegeninfrastructuur onderdeel van de wensenkaart? Antwoord: Dat is inderdaad een wens. Dat zou vooral moeten gelden voor het gedeelte bij de Schoenlapperweg.

Het landschapsperspectief, zoals gepresenteerd, is een agenda: een 'programma van wensen'. Het is van binnenuit opgesteld. Het is echter nog geen integrale landschapsvisie, waarin de verschillende opgaven en kansen ruimtelijk voorstelbaar zijn gemaakt, en overtuigend met elkaar verknoot worden; en tot nieuwe plekken en structuren leiden. Er zijn buiten deze 'wensen' meer factoren en urgenties in het landschap die aandacht verdienen. Zoals een bredere kijk op de beken die door het gebied lopen, en de kansen om de waterbergingscapaciteit te vergroten; in het belang van de hele regio. Of het realiseren van nieuwe (aanvullende) biotopen op de overgang van nat en droog, of op het grensvlak van de reeds onderscheiden landschapstypes. Dit kan tot nieuwe perspectieven leiden voor de agrarische bedrijven, de recreatie en zelfs voor de eventuele nieuwe woonbebouwing. Ook is een hernieuwde kijk op de randen, de entrees en de algehele architectuur en materialisatie van het landgoed een studie waard. Een ontwerpbureau met ervaring op dit schaalniveau, en deze thematiek, zou deze verdiepingsslag kunnen maken, en, naar mening van de commissie, van meerwaarde kunnen zijn voor dit proces, én het landgoed. Benut de denkkraft en creativiteit van buiten. Laat je verrassen. Er zijn meerdere toekomstscenario's denkbaar. Overweegt men het inschakelen van een ontwerpbureau? Antwoord Van Beuningen: De familie Van Beuningen staat open voor suggesties voor situaties van buiten die ze thans zelf nog niet in de hand hebben. Het is waardevol met de provincie en het Waterschap in dialoog te blijven. Graag blijft de familie ook nauw betrokken bij de overheid op lokaal niveau. Voor wat betreft een ontwerpbureau hoeft men niet ver te kijken. Adviesbureau Haver Droeze is reeds betrokken bij de opzet van de visie en de uitwerking van de doelstellingen.

Wat is de doelstelling met huize Kemna en wordt de oorspronkelijke lanenstructuur erom heen ook hersteld? Antwoord: Het is nadrukkelijk de bedoeling om Huize Kemna in haar oorspronkelijke verschijningsvorm te herbouwen en hier een woonfunctie aan te geven. Huize Kemna was een versterkt bouwwerk van waaruit de abdij haar bezittingen in Nijkerk bestuurde. De suggestie om Huize Kemna te ontsluiten via de oorspronkelijke lanenstructuur, wordt in de overwegingen meegenomen.

Er wordt gesproken over het weghalen van overbodige objecten binnen het landgoed. Dat dient iets genuanceerder in de visie te worden gezet. Antwoord: De karakteristieke onderdelen blijven staan en wat overbodig is wordt weggehaald.

Het is niet gewenst dat de horeca- en vergaderfaciliteiten te grootschalig van opzet worden.

Antwoord: Er wordt gekozen voor kleinschalige dagrecreatie, zoals horeca waar een kop koffie met taart kan worden genuttigd of een pannenkoek. Het moet passen bij de maat en schaal van het landgoed.

Advies:

De commissie zegt dank voor het inzicht dat is verkregen omtrent de ontwikkeling van Landgoed Appel. Uitdrukkelijk wordt aangegeven een adviesbureau in de hand te nemen die diverse scenario's uitwerkt over de kansen en bedreigingen en de landgoedeigenaren bijstaat bij het vormgeven van de onderdelen die voortkomen uit de visie. Er zit bij Landgoed Appel een enorm potentieel en dat vergt een goed afgewogen ontwikkelscenario.

Ten aanzien van Huize Kemna wordt in overweging gegeven om ook de oorspronkelijke lanenstructuur in de oude luister te herstellen. Eventueel kan de wegenstructuur ook al eerder worden opgeknapt. Niet op voorhand moet overigens worden uitgegaan van een exacte reconstructie van de diverse landgoedonderdelen. Het moet passen binnen de structuur van het landgoed en er is ruimte voor een eventueel eigen interpretatie.

Vanuit ecologisch opzicht is het best interessant om elementen, die een natuurdoel dienen, een integrale verwevenheid te geven met de opgave. Zo kunnen een faunatoren of een marterburcht bijzondere toevoegingen zijn.

De aanvullende functies zoals horeca, natuureducatie en vergaderlocaties dienen kleinschalig van opzet te zijn. Dit dient ook beter te worden omschreven.

De commissie wenst graag in de toekomst betrokken te blijven bij het vervolgproces. Het beschikbaar hebben van een totaalbeeld van het gebied met de toekomstscenario's, zoals hierboven geschetst, is voor de commissie van wezenlijk belang voor het goed kunnen beoordelen van lopende en toekomstige initiatieven in het gebied. Wanneer dit beeld er is, wil de commissie dit graag bespreken op landgoed Appel als onderdeel van een werkbezoek.

7. Mandaatoverleg

Er waren geen noemenswaardige onderwerpen. De omgevingsvergunning Kamersteeg 14 is in het kader van provinciale uitgangspunten buiten het planoverleg behandeld.

8. Notulen, actielijst en vergaderdata

De notulen van de vergadering d.d. 23 april 2025 worden met inachtneming van de wijzigingen vastgesteld, alsmede de actielijst.

Het jaarverslag is voor het zomerreces gereed.

Huisstijl AOK: Er wordt een aantal voorbeelden getoond van een logo c.q. beeldmerk. Per thema zou kunnen worden gekozen voor een wisselend sjabloon. De aanwezigen wordt gevraagd om eventueel zelf een ontwerp aan te leveren (actie Marc Nolden en Arjan van der Laan).

De discipline 'Natuur' is nog niet vervuld binnen de gelederen van de AOK. Hier gaat de secretaris van de AOK naar kijken.

9. Sluiting

Het volgende overleg van de AOK is op woensdag 18 juni 2025. Dan staan onder meer de Omgevingsvisie 2.0 en de bouwplannen voor de Wulfshoeve en de Bizetlaan op de agenda. Onder dankzegging sluit de voorzitter de vergadering om 12.15 uur.